

Arhimandritul **Melhisedec Artiuhin** (cu numele de mirean Pavel Dmitrievici) s-a născut pe data de 2 mai 1962 la Moscova. După absolvirea Seminarului Teologic din capitala rusă, în 1986, este tuns în monahism. În 1987, a fost hirotontit ieromonah. Între anii 1988 și 1992, studiază la Academia Teologică din Moscova. Din 1988, este închinoviat la Optina. În 1990, devine egumen al renumitei mănăstiri a intelectualității rusești, renăscute. Din 1997, slujește la mai multe biserici din Moscova, fiind ridicat la rangul de arhimandrit în 2013.

Este întâistătător al metocului Pustiei Optina de la Moscova, desfășurând o prolifică activitate misionară și publicistică.

A scris aproape 20 cărți, ce au cunoscut o largă răspândire în rândurile credincioșilor, dedicate Bisericii, monahismului și familiei.

ARHIMANDRIT MELHISEDEC ARTIUHIN

PAZA INIMII ȘI LUCRAREA RUGĂCIUNII

*Despre patimi, rugăciune și
împlinirea vieții în Hristos*

Traducere din limba rusă:
Gheorghică Ciocoi

EDITURA DE SUFLET
București

stareți îi ajutau pe oameni în treburile lor lumești, îi sprijineau în necazuri, iar prin darul înainte-vederii lor, le arătau o cale de ieșire chiar și din cele mai grele situații; știau să-i aducă pe cei suferinzi la pocăință, să-i îndrume pe calea vieții creștine celei adevărate.

Sunt cunoscute numeroase cazuri de minuni și vindecări săvârșite prin rugăciunile stareților de la Optina. În anul 1988 a avut loc canonizarea Cuviosului Ambrozii de la Optina, iar în anul 2000, Sfântul Sinod i-a trecut în rândul sfinților și pe ceilalți stareți de la Optina.

Ei ne-au lăsat un dar minunat – o rugăciune care pătrunde în inima fiecărui om, trezindu-i cele mai alese simțăminte. Încercați să vă începeți ziua cu această rugăciune, și veți vedea cum viața voastră se va schimba.

Rugăciunea stareților de la Optina

„Doamne, dă-mi să întâmpin cu liniște sufletească tot ce-mi va aduce ziua care începe! Dă-mi să mă predau cu totul voii Tale celei sfinte. În tot ceasul acestei zile, povățuiește-mă în toate și ajută-mă. Chiar dacă aș avea parte de necazuri și nenorociri în timpul zilei, învață-mă să le primesc cu sufletul liniștit și cu credință tare, că în toate este voia Ta cea sfântă. În toate faptele și cuvintele mele, Tu călăuzește-mi gândurile și simțămintele mele. În toate întâmplările cele neașteptate, nu mă lăsa să uit că totul vine de la Tine. Învață-mă să fiu deschis și înțelept cu toți ai casei mele, pe nimeni amărând, pe nimeni întristând. Doamne, dă-mi puterea să port osteneala zilei de astăzi și toate întâmplările din vremea ei! Călăuzește-mi voia și învață-mă să mă rog, să cred, să nădăjduiesc, să rabd, să iert și să iubesc.”

CUPRINS

„Ați fost cumpărați cu preț”	5
Noi purtăm crucea, însă crucea ne poartă pe noi	17
Cuvintele de pe urmă ale lui Hristos	29
Și primele cuvinte după Înviere	37
Cu cine ne asemănăm în pilda fiului risipitor?	47
Cât de important este să avem o inimă milostivă	57
Cine ești tu: vameșul ori fariseul?	69
Tainele Marii Taine	77
Dobândiți patru prieteni!	89
Nu putem trăi fără biserică	97
Lumina Taborului ne luminează	107
Rugăciunea – calea noastră către Dumnezeu	121
Despre perspectivele veșniciei	129
Despre pomenirea Judecății și a răsplătirii	137
Cântarea Învierii lui Hristos	149
Cum se preface pământul în Cer	159
Au voi v-ați rugat Duhului Sfânt?	173
Se va trezi acela care a adormit	185
Sus, pe scara mântuirii	199
Ce este „Triumful Ortodoxiei”?	209
Darurile bogate ale Pustiei Optina	217

NOI PURTĂM CRUCEA, ÎNSĂ CRUCEA NE POARTĂ PE NOI

În Evanghelie, adresându-Se poporului, Hristos spune: „Oricine voiește să vină după Mine să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie” (*Marcu 8, 34*). Pe această cruce trebuie să o purtăm pe tot parcursul vieții, privind la Crucea Domnului nostru Iisus Hristos.

Tuturor le este clar că Crucea este simbolul mântuirii noastre, pentru că Hristos a fost răstignit pe Cruce. Dar cum se înfăptuiește concret aceasta în viața noastră? Să luăm aminte la suferințele noastre și să le comparăm cu pătimirile lui Hristos!

Ne văităm sub povara crucii, ne plângem de viața grea pe care o ducem. Așa cum a spus unul dintre Sfinții Părinți, să luăm însă aminte la Pătimitorul cel dumnezeiesc. Câte a îndurat El! Cum a fost Crucea Sa, în viață și în moarte? Oamenii care au fost martori ai minunilor săvârșite de Iisus L-au răstignit ca pe un tâlhar de rând. Dacă Fiul lui Dumnezeu, fără păcat, a îndurat toate acestea pentru răscumpărarea păcatelor noastre, atunci cum putem noi să ne plângem pentru necazurile noastre, fie ele mari sau mici?

Crucea pe care ne-o dă Domnul fiecăruia în viață este potrivită cu puterea noastră. Apostolul Pavel spune într-una dintre epistolele sale: „Dumnezeu nu va îngădui

să fiți ispitiți mai mult decât puteți” (*I Corinteni* 10, 13). Ceea ce putem îndura, aceea ni se și dă. Însă nu ni se dă întâmplător, ca să fim pedepsiți ori ca viața noastră să fie și mai amară. Nu pentru aceasta suferim. Domnul știe că fiecare om este păcătos, și de aceea cu toții suntem bolnavi. Avem nevoie să fim vindecați. Căci, dacă omul nu se tratează, poate pieri.

Când medicul ia bisturiul și taie un abces sau dentistul extrage un dinte bolnav, este dureros, neplăcut, provoacă o suferință trecătoare, dar după aceea ne bucurăm, ne simțim ușurați, iar amintirea durerii dispare. Tot astfel și Domnul, pentru mântuirea noastră veșnică, ne vindecă. Să ne încredințăm în mâinile lui Dumnezeu! Știm că nici un fir de păr din capul nostru nu cade fără voia Lui; toate împrejurările vieții noastre se petrec prin Pronia Sa.

Prin urmare, când ne purtăm crucea vieții cu recunoștință sau măcar fără cârtire, ea devine tămăduitoare și mântuitoare. Dacă ne plângem, cârtim, ne comparăm cu alții, nu doar că nu facem nici un pas spre vindecare, ci, dimpotrivă, amânăm propria salvare. Pentru că crucea, oricum, va trebui purtată – așa cum a purtat-o Domnul.

Să luăm aminte la cele trei cruci de pe Golgota – Crucea Mântuitorului, crucea tâlharului înțelept – care a strigat: „Noi primim cele convenite după faptele noastre... Pomenește-mă, Doamne, când vei veni în împărăția Ta” (*Luca* 23, 41-42) – și crucea tâlharului neînțelept, căruia crucea nu i-a fost de folos spre mântuire, căci L-a hulit pe Dumnezeu. Toți oamenii poartă cruci în viață, dar numai unora le slujesc spre mântuire – celor care le poartă cu credință, cu mulțumire și cu nădejde în ajutorul lui Dumnezeu; iar celor fără credință, celor care cârtesc și nu-I

mulțumesc lui Dumnezeu pentru viața aceasta, crucea nu le este de folos spre mântuire.

Prin comparație cu Crucea pe care a purtat-o Mântuitorul, toate crucile noastre, pe care ni le închipuim ca fiind „de neîndurat”, nu sunt nimic. Prin urmare, Crucea Lui ne dă putere să ne purtăm propria cruce, ne învață să nu considerăm împrejurările din afară și dificile ale vieții ca fiind fără ieșire. Crucea Domnului a cuprins în ea toate crucile noastre... Trebuie să ne amintim de asta și să purtăm cu recunoștință mica cruce pe care Domnul ne-a dat-o fiecăruia. De îndată ce ne învoim cu crucea fără cârtire și deznădejde, Însuși Domnul ne va sprijini cu mâna Sa nevăzută și ne va ajuta să o purtăm.

Mântuitorul ne cheamă pe fiecare dintre noi să ne luăm crucea. El nu a spus: „Făurește, meșterește-ți, alege, născocoște-ți o cruce!” Nici Hristos nu și-a ales Crucea, ci a primit-o de bunăvoie pe aceea care I-a fost rânduită de Tatăl Ceresc. Mulți probabil își amintesc povestirea despre un om care s-a săturat să-și poarte crucea vieții și a început să cârtească. Un înger l-a dus în niște locașuri necunoscute și i-a zis: „Alege-ți crucea care îți place!” Acolo erau multe cruci de mărimi și forme diferite – de lemn, de aur... Omul a ales o cruce mică, simplă, și a spus cu bucurie: „Ei, asta mi se potrivește!” La care îngerul i-a răspuns: „Aceasta este chiar crucea pe care o porți în viața aceasta!” Și pe spatele crucii, omul a citit numele său.

Chiar și așa, șchiopătând, poticnindu-ne, căzând – trebuie să mergem după Hristos. Există cruci văzute, precum o familie numeroasă, sărăcia, singurătatea, pierderea unei persoane dragi. Astăzi, multe femei poartă crucea grea a căsătoriei, când un soț necredincios și alcoolic, în loc

să fie sprijin, devine un chinuitor care le otrăvește viața. Există și cruci mai puțin văzute, dar nu mai puțin grele – când cineva îndură încercări sufletești, asalturi de gânduri hulitoare, tulburări nervoase. A-ți purta crucea înseamnă să înduri cu mărinimie batjocurile, ocările, necazurile, neînțelegerile cu care lumea păcătoasă se grăbește să-l „răsplătească” pe ucenicul lui Hristos. Însuși Domnul spune: „În lume necazuri veți avea; dar îndrăzniți, Eu am biruit lumea” (*Ioan* 16, 33). A lua crucea înseamnă să săvârșești, fără cârtire și plângerii, acea lucrare lăuntrică, nevăzută de nimeni, asupra ta însuși, asupra patimilor tale.

Doamne, ajută-ne pe toți să iubim Crucea Ta și să vedem în ea iubirea Ta, iar cel mai de căpătâi lucru – să răspundem acestei iubiri prin împlinirea poruncilor! Și așa cum Hristos a împlinit cu bărbăție voia lui Dumnezeu, tot astfel și noi, cu adevărat creștinește, să împlinim voia Domnului, purtând cu dragoste crucea vieții noastre, știind că este crucea mântuirii și că în ea se află și bucuria, și sensul, și nădejdea vieții viitoare.

În fiecare duminică ne rugăm cu aceste cuvinte: „Învieră-lui Hristos văzând, să ne închinăm Sfântului Domnului Iisus, Unuia Celui fără de păcat. Crucii Tale ne închinăm, Stăpâne, și Sfântă Învieră Ta o laudăm și o mărim!” Asta înseamnă că învierea sufletului și vieții noastre este cu putință doar prin Cruce. Nevoința noastră creștină constă în aceea ca noi să pășim hotărât în lupta duhovnicească cu noi înșine, pentru viața veșnică și pentru biruința adevărului și a iubirii lui Dumnezeu în această lume plină de necazuri. Atunci nu doar că vom putea purta cu bucurie crucea vieții noastre, dar nici nu o vom mai socoti ca pe o povară. Ea va deveni viața noastră firească, obișnuită – ne va fi

îndeajuns că suntem cu Dumnezeu: ne rugăm, mergem la biserică, ne împărtășim – suntem cu Duhul Sfânt. Nu va mai conta dacă avem bani sau nu, dacă suntem sănătoși sau bolnavi, bătrâni sau tineri – pentru fiecare dintre noi totul se va sfârși cu întâlnirea cu Dumnezeu, prin moarte. Dacă ne vom înălța deasupra trupului nostru, cele din afară vor deveni pentru noi cu totul neînsemnate, pentru că duhul va străluci și se va bucura, sfințind până și acest trup al nostru, care se va hrăni cu Duhul Sfânt.

Așadar, putem să schimbăm pătimirea crucii, dacă ne schimbăm în bine inima. Iar această posibilitate ne este oferită – prin Biserică, prin pocăință, spovedanie, Sfânta Împărtășanie, prin sălășluirea lui Dumnezeu în noi, care înobilează pământul inimii noastre. De aceea, să ne amintim că „iată, bucurie a venit prin Cruce la toată lumea”. Dacă voim această bucurie duhovnicească acum, astăzi, chiar în această viață, o putem dobândi doar prin răstignirea propriei noastre vieți – prin închinarea ei lui Dumnezeu, oamenilor și Bisericii.

Să ne amintim de o pildă despre cum trei oameni își purtau crucile și trebuiau să le poarte întreaga viață – așa cum trebuie să facă fiecare dintre noi. Unul dintre ei se plângea necontenit că îi este foarte greu, căci crucea era prea lungă. O târa după el, oftând și cârtind, dar apoi s-a gândit: „De ce trag după mine o cruce atât de lungă?” Atunci a tăiat o parte din cruce și s-a bucurat cât de ușoară devenise. Ceilalți doi își purtau crucile lungi cu trudă. Când au ajuns într-o zonă muntoasă, drumul le-a fost tăiat de o prăpastie adâncă. Și-au așezat crucile peste hău și astfel au trecut dincolo de prăpastie. Când al treilea a încercat să facă la fel, i-a lipsit chiar partea tăiată a crucii.

Tot astfel este și în viața noastră. Ne purtăm crucea, dar și crucea ne poartă pe noi. Suferim puțin pentru Dumnezeu, iar Dumnezeu ne izbăvește de mai mult, căci există un principiu, un *motto* duhovnicesc: printr-o mică suferință, Dumnezeu ne scapă de una mai mare. Dar numai dacă am răbdat fără cârtire, cu încredere și credință că acel necaz este un leac – amar, dar de trebuință pentru vindecarea sufletului nostru. Dacă nu-l înghițim, ci îl scuipăm, atunci amărăciunea rămâne, iar efectul vindecător se pierde. De aceea, să primim de la Dumnezeu și amarul, și dulcele. Când mulțumim: „Doamne, Îți mulțumesc! Sunt vrednic de și mai mari necazuri. Dăruiește-mi, Doamne, milă, răbdare, răbdare și iarăși răbdare!” –, atunci orice amărăciune se îndulcește.

Cuviosul stareț Isaac Bobrakov, după desființarea pustiei Optina, trăia în orașul Beliov, la unul dintre fiii săi duhovnicești. Știind că urmează să fie arestat, a spus: „De crucea mea nu voi fugi nicăieri.” Aceste cuvinte au rămas pentru totdeauna pe icoana Cuviosului Isaac de la Optina: el ține în mâini crucea de nou-mucenic și un sul pe care sunt scrise aceste cuvinte: „De crucea mea nu voi fugi.”

Viața noastră este plină de exemple care arată cât de primejdios este să fugi de crucea ta. Un bărbat își părăsește soția și pe cei șase copii pentru că s-a săturat. Și apoi ce urmează? Face o ecografie și i se depistează cancer de prostată. De ce? Este o vorbă – nu doar un proverb, ci o realitate a vieții: „Dacă nu vrei să te ostenești pentru copii, vei munci pentru farmacie.” Adică de crucea ta nu vei scăpa. Așadar, mai bine să lucrezi pentru copii decât pentru medicamente. Să purtăm cu răbdare ceea ce ne dă Domnul.

Fă ceea ce trebuie, și ce va fi, va fi. Te-ai tratat? Da... A avut vreun efect? Nu. „Doamne, dă-mi răbdare! Răbdare și înțelepciune!” Să mai cer ajutorul cuiva? Ceea ce putem face omenește trebuie să facem. Dar să încheiem întotdeauna cu: „Doamne, nu voia mea, ci voia Ta să fie!”

Nimeni nu ne-a spus că trebuie să ajungem la moarte cu distincția GTO (pregătire fizică sovietică, *n.n.*) de gradul trei. Nimeni nu ne-a poruncit să ne așezăm în mormânt sănătoși fiind.

Pe cei care nu și-au lepădat crucea, la capătul acestui drum îi așteaptă Împărăția lui Dumnezeu, pentru întemeierea căreia a venit Domnul. Nu întâmplător, în Biserica sunt în același timp și de nedespărțit două realități: Crucea și Învierea. Domnul a trecut prin Golgota, dar nu a rămas pe ea, ci a înviat spre viață. Tot astfel și noi vom învia. Fiecare creștin trebuie să se întărească în nădejdea și credința că Domnul niciodată nu ne trimite ceva ce depășește puterile noastre fără rost, doar ca să ne pedepsească. De aceea, atunci când crucea vieții ne va apleca spre pământ, să ne amintim: „Cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui” (*Matei 10, 22*). Asta înseamnă că trebuie să dobândim în inima noastră răbdarea, pentru a ne raporta cum se cuvine, înțelept și cu dreptă socoteală la necazurile launtrice și din afară, care ne înconjoară în fiecare zi.

Să ne amintim de acel *motto*, la prima vedere naiv, dar adânc în conținutul său, al Cuviosului Ambrozie de la Optina: „A răbdat Elisei, a răbdat Moise, a răbdat Ilie – voi răbda și eu.”

După cruce, după Golgota fiecăruia dintre noi, ne așteaptă învierea. De aceea, toate suferințele noastre, bo-

lile, necazurile și chiar moartea însăși nu sunt lipsite de sens. Să ne străduim ca Crucea Domnului să ne inspire și să ne înduplece să credem că propria noastră cruce nu este atât de grea, că nu va trebui s-o purtăm pentru totdeauna – crucea vieții nu este un drum fără de sfârșit. Să ne rugăm ca nici să nu mai băgăm de seamă că o purtăm. Trebuie să credem că tot ceea ce ni se trimite vine din mâna iubitoare a lui Dumnezeu, Care niciodată nu va lucra cu noi ceva rău, nefolositor, nepotrivit sau din greșeală.

Ziditorul cerului și al pământului știe cum să ne curățească sufletul cu foc, ca orice necurăție și rugină să se topească din el, precum aurul este curățit, iar ceea ce rămâne să fie doar sufletul strălucitor prin frumusețea sa duhovnicească, cerească, transfigurată. Să ne deschidem mintea, inima, sufletul și însăși viața noastră lui Dumnezeu, Cel Care ne vindecă, ca și sufletul nostru să se prefacă, să se albească, să se topească în cuptorul ispitelor. Și din niște bucăți de cărbune moarte, negre și fără valoare, să devenim aur ceresc strălucitor pentru Dumnezeul nostru, Care S-a răstignit pentru noi și ne-a dăruit viața veșnică, în care nu va mai fi nici boală, nici cruce, nici suferință, nici plâns, nici suspin, ci viață și bucurie fără de sfârșit.

Dacă vom încerca, atât cât ne stă în putere, să-I urmăm Domnului – în suferință, în iubire și în răbdare –, atunci Crucea Mântuitorului nostru Iisus Hristos va deveni cheia acelei uși care duce în veșnicie.

Apostolul Pavel spune: „Iar cei ce sunt ai lui Hristos Iisus și-au răstignit trupul împreună cu patimile și cu poftele” (*Galateni 5, 24*). Iată pe ce cruce trebuie să urcăm și noi! Egoismul nostru, lăcomia, minciuna, necurăția sufletească și trupească, invidia, mândria și iubirea de sine

– toate acestea trebuie să le răstignim pe cruce: pe crucea iubirii dumnezeiești și pe crucea iubirii jertfelnice față de semenii noștri. Abia atunci, după această răstignire împreună cu Hristos, omul poate vedea, poate simți învierea sufletului său dăruită de Dumnezeu. Mai înainte de învierea trupului său, el va simți Raiul încă de aici, de pe pământ.

De ce nu avem o astfel de trăire? Pentru că nu vrem să ne aflăm pe această cruce. Ne dorim, cumva, să trăim potrivit poruncilor evanghelice într-un mod liniștit, precăut, fără efort, dar nu este cu puțință. De aceea, să ne rugăm ca fiecare dintre noi, cu mila și ajutorul lui Dumnezeu, să-i fie îndeajuns tăria sufletească pentru a-și vedea egoismul fără margini. Și să cerem de la Dumnezeu hotărâre de a duce lupta credincioșiei față de Hristos, atunci când El ne va da aceste puteri, după rugăciunile noastre.

De luat aminte!

Drumul Crucii, sau Calea Pătimirilor, este drumul pe care odinioară a mers spre Golgota Iisus Hristos, sângărând sub povara Crucii. Pe acest drum sunt marcate paisprezece opriri, care corespund evenimentelor petrecute cu Mântuitorul pe această cale de pe urmă a suferinței, ce pornește din Ghetsimani și ajunge până la Biserica Sfântului Mormânt. În secolul al XVI-lea, această stradă a fost numită *Via Dolorosa*.

Prima oprire pe Drumul Crucii se află pe partea dreaptă a străzii – locul unde Hristos a fost osândit. Aici se afla pretoriul, iar în piațeta pavață din fața acestuia Iisus a fost biciuit public și osândit la moarte de către Pilat din Pont.